

Spojrzenie w majowe niebo 2020

„W maju zbiera pszczołka, zbierajże też ziółka”

Przysłowie to wiąże się z ciepłą słoneczną pogodą, a my chcielibyśmy, aby tak wiosennie, zielono, ciepło i kwitnąco, było przez cały miesiąc. Życzymy zatem sobie, nie tylko obserwatorom, dużo bezchmurnego nieba, bowiem firmament – przy coraz to krótszych nocach – szykuje nam przeróżne ciekawe niespodzianki. **Słońce**, aktualnie o małej aktywności magnetycznej, przejdzie 20 maja o godz. 23.49 ze znaku *Byka* w znak *Bliźniąt*. Nadal mozolnie wznosi się po *ekliptyce*, coraz to wyżej ponad *równik niebieski* – ale już wolniej niż w kwietniu – w ciągu tego miesiąca w Małopolsce przybędzie dnia o 82 minuty. W dniu 1 maja, **Słońce** będzie „pracowało” przez 14 godzin i 42 minuty – wschodzi w Krakowie o 5.16, a zachodzi o 19.58. Natomiast ostatniego maja dzień w Małopolsce będzie trwał aż 16 godz. i 4 minuty, a będzie jeszcze krótszy od najdłuższego dnia w roku tylko o 19 minut. Po bezśnieżnej zimie na dolinach ciekawe jaką pogodę w drugiej dekadzie maja zaszerwują nam przysłowiowi „zimni ogrodnicy” (Pankracy, Serwacy i Bonifacy), nie wspominając chłodnej Zośki? Doczekamy - zobaczymy, doświadczymy.

Obserwacje **Słońca** w minionych miesiącach wskazują na jego bardzo małą aktywność magnetyczną związaną z obecnością naszej gwiazdy w minimum przed rozpoczynającym się 25 cyklem aktywności. Odkrycie około 11 letniego cyklu aktywności **Słońca** zawdzięczamy aptekarzowi Samuelowi Schwabe, który dzięki prowadzonym obserwacjom plam zwrócił uwagę w 1844 roku na cykliczność ich występowania na **Słońcu**. Późniejsze obserwacje naszej gwiazdy wykonane przez Rudolfa Wolfa i jego praca nad archiwalnymi obserwacjami pozwoliły na skompletowanie danych obserwacyjnych plam od połowy XVIII wieku. Oficjalnie w heliofizyce rok 1749 został przyjęty za koniec zerowego i początek pierwszego cyklu aktywności, stąd mówimy, że powoli rozpoczyna się 25 cykl aktywności **Słońca** z przewidywanym maksimum dopiero w 2025 roku. Tak niska od dłuższego niż zwykle czasu aktywność **Słońca** powoduje, że nie chroni ono nas swym polem magnetycznym przed silnym i przenikliwym promieniowaniem pochodzącym z centrum naszej Galaktyki. To galaktyczne promieniowanie przyspiesza mutacje *koronawirusa*, co w znacznym stopniu komplikuje walkę służby zdrowia z pandemią. W obecnej sytuacji wypada nam więc tylko czekać cierpliwie na przebudzenie się aktywności magnetycznej **Słońca**.

Jeśli zaś chodzi o **Księżyc**, to w trzeciej dekadzie miesiąca będziemy mieli dobre, choć krótkie noce obserwacyjne, bowiem kolejność faz **Księżyca** w maju jest następująca: pełnia 7 V o godz. 12.45, ostatnia kwadra 14 V o godz. 16.03, nów 22 V o godz. 19.39 i pierwsza kwadra 30 V o godz. 05.30. Najbliżej **Ziemi** (w perygeum) znajdzie się **Księżyc** 6 V o godz. 05,

a najdalej od nas (w apogeum) będzie 18 V o godz. 10. Ponadto **Księżyc** w tym miesiącu zakryje planetę karłowatą **Westę** 24 V o godz. 17 i to zjawisko będzie u nas widoczne.

Jeśli chodzi o planety, to **Merkurego** możemy dostrzec na wieczornym niebie dopiero w drugiej połowie maja nisko na południowym zachodzie, gdy **Słońce** skryje się pod horyzont. Błyszcząca **Wenus** widoczna będzie coraz niżej na wieczornym niebie, by końcem maja skryć się w promieniach zachodzącego **Słońca**. Pojawi się nam na porannym niebie jako *Jutrzenka* w czerwcu i tę rolę będzie grała aż do końca stycznia przyszłego roku.

Czerwonawy **Mars** i olbrzymy gazowe **Jowisz** i **Saturn** wschodzą w maju około północy, a zatem będą nam dostępne do obserwacji dopiero w drugiej połowie nocy.

Uran przebywa w gwiazdozbiornie *Barana*, a będzie go można dostrzec na godzinę przed wschodem **Słońca** nisko na wschodnim niebie ale dopiero po połowie maja. Natomiast dwie godziny wcześniej niż **Słońce**, w gwiazdozbiornie *Wodnika* wschodzi **Neptun**. Obie te „poranne” planety dostrzeżemy co najmniej za pomocą lornetki.

W pierwszej dekadzie maja promieniują jasne i szybkie meteory z roju *Akwarydów*. Meteory te to pozostałość warkocza komety *Halley’a*. Radiant meteorów leży na równiku niebieskim, na granicy gwiazdozbiornów *Wodnika*, *Ryb* i *Pegaza*. Maksimum jego aktywności przypada na 5/6 maja, a w obserwacjach będzie nam skutecznie przeszkadzał **Księżyc** w pełni.

Do **Słońca** zbliża się kometa C/2019Y4 (ATLAS), końcem maja będzie w peryhelium, obecnie z gwiazdozbiornu *Żyrافی* przejdzie do konstelacji *Perseusza*. Powinna być widoczna na niebie gołym okiem, a zatem będzie najjaśniejszą kometą obserwowaną w XXI wieku.

Ze zjawisk, które szczególnie polecałbym do obserwacji, oprócz wymienionych powyżej to majowe wschody i zachody **Słońca**, które możemy podziwiać w czasie dopuszczalnych spacerów umilanych śpiewem ptaków. Nie zapominajmy ani przez chwilę podczas tych przechadzek po **Ziemi** – zerkając w górę – o skomplikowanej rzeczywistości i nie zawsze bezchmurnym niebie, bowiem przypomnę tu Państwu staropolskie przysłowie:

„Kto się w maju urodzi, dobrze się mu powodzi ”